

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 314/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Prievidza v konaní sp. zn. 9Pc/17/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v rodinnoprávnom spore s tým, že jej bude priznané finančné zadost'učinenie 4 000 eur.

II.

2. Od polovice roka 2019 medzi sťažovateľkou a jej manželom prebiehajú konania o rozvod manželstva a o úpravu práv a povinností na čas po rozvode k ich v roku 2018 narodenému synovi. Tieto konania sú poznačeného hlbokým rozvratom vzťahov sťažovateľky a jej manžela bez možnosti konsenzuálneho riešenia ich práv a povinností k maloletému. Okrem toho sa sťažovateľka návrhmi doručенými Okresnému súdu Bratislava IV domáhala proti manželovi určenia manželského výživného 500 eur mesačne s tým, že zároveň v tomto rozsahu navrhla nariadiť neodkladné opatrenie. Okresný súd Bratislava IV oba jej návrhy 7. októbra 2019 postúpil Okresnému súdu Prievidza, ktorý návrhu na neodkladné opatrenie v rozsahu 200 eur mesačne vyhovel uznesením zo 14. októbra 2019. Manžel sa k návrhu sťažovateľky vyjadril 6. novembra 2019 a 22. novembra 2019 navrhol neodkladné opatrenie zrušiť.

3. Po ďalších vyjadreniach strán a zabezpečení dôkazov okresný súd nariadil pojednávanie na 4. marec 2020. Advokát sťažovateľky pre kolíziu s iným pojednávaním, pričom sťažovateľka nesúhlasila so zastúpením iným advokátom, požiadal o odročenie pojednávania. Okresný súd pojednávanie odročil na 10. marec 2020. I toto pojednávanie však bolo odročené na 15. apríl 2020, a to na žiadosť advokáta manžela, ktorému až na pojednávaní bolo doručené vyjadrenie advokáta sťažovateľky, ktoré bolo súdu doručené v piatok 6. marca 2020. Pojednávanie nariadené na 15. apríl 2020 bolo odročené pre pandémiu. Prvé pojednávanie s vykonaním dokazovania sa konalo 27. mája 2020 a bolo odročené na 30. jún 2020, na ktorom sa na návrhy strán pokračovalo vo vykonávaní ďalších dôkazov. I toto pojednávanie bolo pre účely doplnenia dokazovania na návrhy strán odročené na 2. september 2020, ktoré okresný súd po vykonaní dokazovania, ktoré smerovalo k verifikácii príčin nezhôd sťažovateľky a jej manžela pri výkone práv k maloletému synovi, odročil na 7. október 2020 s tým, že vykoná dokazovanie obsahom súdnych spisov pre účely zistenia, či sťažovateľka umožňuje stretávanie manžela s ich maloletým synom.

4. Tento postup okresného súdu sťažovateľka namietala vznesením námietky zaujatosti. Okrem toho sťažovateľka 5. októbra 2020 pre svoje ochorenie požiadala o odročenie pojednávania, čomu súd vyhovel a odročil ho na 21. október 2020. I pojednávanie nariadené na 21. október 2020 bolo odročené pre karanténu advokáta. Preto sa ďalšie pojednávanie konalo 18. novembra 2020, na ktorom bolo vykonané dokazovanie s tým, že bolo odročené na doplnenie dokazovania na návrh sťažovateľky. Tento dôkaz sa však nepodarilo obstaráť včas a pojednávanie nariadené na 8. december 2020 bolo odročené na 12. január 2021. Pre zákaz vychádzania však bolo toto pojednávanie odročené na 23. február 2021. Na tomto pojednávaní okresný súd rozsudkom návrh sťažovateľky zamietol a zrušil neodkladné opatrenie, ktorým jej manželovi určil prispievať na jej výživu 200 eur mesačne. Okresný súd rozsudok stranám odoslal 25. marca 2021.

5. Proti tomuto rozsudku sa obe strany odvolali a ich odvolania boli po zabezpečení ich vzájomných vyjadrení 26. júla 2021 predložené krajskému súdu, ktorý uznesením z 24. augusta 2021 rozsudok okresného súdu zrušil a vec 14. októbra 2021 vrátil okresnému súdu, keď sa nestotožnil s jeho právnym posúdením, podľa ktorého konanie sťažovateľky pri vzájomných nezhodách o výchovu ich maloletého syna zakladá rozpor s dobrými mravmi podľa § 75 ods. 2 zákona č.36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.. Krajský súd v uznesení zdôraznil, že okresný súd má v konaní zistiť skutočný stav veci a má vykonať aj nenavrnuté dôkazy, ktoré však neoznačil.

6. Okresný súd uznesenie krajského súdu obratom doručil stranám, na čo manžel reagoval návrhom na zrušenie neodkladného opatrenia. Vzhľadom na to, že sťažovateľka sa medzičasom zamestnala, okresný súd uznesením z 25. januára 2022 neodkladné opatrenie zrušil. Proti tomu sa sťažovateľka 3. marca 2022 odvolala a spis bol 17. marca 2022 predložený krajskému súdu, ktorý uznesenie okresného súdu 31. marca 2022 potvrdil a vec 11. apríla 2022 vrátil okresnému súdu. Okresný súd následne zisťoval aktuálne príjmové pomery strán a stav konania o rozvod manželstva a 25. júla 2022 nariadil pojednávanie na 16. august 2022. Advokát sťažovateľky však požiadal o jeho odročenie pre kolíziu s iným pojednávaním a nesúhlas sťažovateľky so zastúpením iným advokátom. Okresný súd preto pojednávanie odročil na 4. október 2022. Dňa 3. októbra 2022 advokát sťažovateľky okresnému súdu oznámil ukončenie zastupovania sťažovateľky k tomuto dňu, a to na základe dohody sťažovateľky s advokátom. Okrem toho aj advokát manžela pre karanténu požiadal o odročenie pojednávania. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 26. október 2022.

I toto pojednávanie však bolo pre karanténu advokáta manžela odročené na 23. november 2022, ktoré však bolo odročené pre lekárske vyšetrenie sudkyne. Okresný súd napokon na pojednávaní 5. decembra 2022 doplnil dokazovanie, zamietol návrh sťažovateľky na doplnenie dokazovania a vo veci rozhodol rozsudkom, ktorý stranám po predĺžení lehoty na jeho vyhotovenie odoslal 6. februára 2023. Proti rozsudku sa obe strany odvolali a okresný súd následne stranám na vyjadrenie doručoval ich podania. Vec bola na začiatku júla 2023 pripravená na predloženie krajskému súdu.

III.

7. Sťažovateľka zdôrazňuje celkovú dĺžku konania vo veci, ktorá nie je skutkovo a ani právne zložitá. Okrem toho zdôrazňuje, že okresný súd nerozhodol o jej námietke zaujatosti, ktorú vzniesla voči sudkyňi, ktorej je vec pridelená. Zdôrazňuje, že nijako neprispela k predĺženiu konania. Za neprijateľné považuje, že po zrušení prvého rozsudku okresný súd ďalšie pojednávanie nariadil s odstupom 16 mesiacov. Okresnému súdu trvalo takmer tri roky a tri mesiace, pokým rozhodol vo veci. Uvedené súdne konanie však stále prebieha na krajskom súde z dôvodu podaných odvolaní. Výšku finančného zadosťučinenia odôvodňuje odkazmi na rozhodnutia ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých primerané finančné zadosťučinenie predstavuje 1 000 až 1 500 eur za rok trvania konania.

8. Okresný súd chronologicky popísal jednotlivé procesné úkony. Zdôraznil, že sťažovateľka na námietky zaujatosti dostala odpoveď, keď jej bolo uvedené, že sa týkajú procesného postupu a tak sa na ne neprihliada. Okresný súd zdôraznil, že vo veci sa riadne konalo, bolo nariadené množstvo pojednávanií, ktoré boli niekoľkokrát odročené z dôvodov na strane sťažovateľky. Súd vo veci pojednával aj počas núdzového a výnimočného stavu. Rozhodujúci vplyv na priebeh konania malo správanie strán (opakované rozhodovanie o neodkladnom opatrení, návrhy na dokazovanie, žiadosti o odročenie pojednávania). Podľa okresného súdu vec nie je právne zložitá, no zložitá je skutková stránka veci (rozsiahle dokazovanie). Okresný súd zdôraznil, že počas konania bolo sťažovateľke plnené manželské výživné priznané neodkladným opatrením. Aj keď konanie je štandardnou rodinnoprávnou agendou, vec je výnimočná správaním strán a ich pretrvávajúcou neschopnosťou komunikovať.

IV.

9. Pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote treba uviesť, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 63/05). Otázku posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanj veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i význam sporu pre sťažovateľov.

10. Pokiaľ nejde o extrémne dlhotrvajúce konanie, tak záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory,

ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené. Pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. Toto právo totiž nie dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti.

11. Čo sa týka kritéria zložitosti veci, možno konštatovať, že napadnuté konanie nie je právne zložité, avšak vzhľadom na hlboko rozvrátené vzťahy medzi stranami a neschopnosť vecnej komunikácie je vec skutkovo komplikovaná. V konaní bolo potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie v otázke príjmov manžela sťažovateľky opakovaným dožiadanim na daňový úrad. Súd preto musel vyčekať na doručenie požadovaných správ. V konaní bolo potrebné vyžiadať výpisy z účtov manžela sťažovateľky a správy od zamestnávateľov účastníkov konania. K dĺžke konania prispela aj tá skutočnosť, že vzhľadom na nezhody sťažovateľky a jej manžela pri výkone práv k maloletému synovi súd vykonal dokazovanie obsahom súdnych spisov pre účely zistenia, či sťažovateľka umožňuje stretávanie manžela s ich maloletým synom a či jej konaním nedochádza k porušovaniu dobrých mravov. Priebeh konania ovplyvnil tiež návrh manžela na zrušenie neodkladného opatrenia, v dôsledku ktorého súd musel preveriť zmenu pomerov sťažovateľky a o návrhu rozhodnúť.

12. Správanie sťažovateľky prispelo k celkovej dĺžke konania tým, že jej advokát požiadal o odročenie štyroch pojednávaní (4. marca 2020, 7. októbra 2020, 21. októbra 2020 a 16. augusta 2022). Pojednávanie nariadené na 10. marec 2020 po otvorení súd odročil na žiadosť advokáta manžela, ktorý požiadal o lehotu na oboznámenie sa s rozsiahlym vyjadrením advokáta sťažovateľky, ktoré bolo doručené súdu tesne pred pojednávaním. Sťažovateľka tiež požiadala na pojednávaní 18. novembra 2020 o doplnenie dokazovania novým dožiadanim daňového úradu. Navrhovanie dôkazov nemožno hodnotiť ako také správanie, ktorým by sa prispelo k prietahom alebo neefektívnemu postupu okresného súdu. Treba ho však zohľadniť pri posúdení právnej a faktickej náročnosti veci. Sťažovateľka tiež vzniesla námietku zaujatosti, ktorú odôvodnila tým, že sudkyňa na pojednávaní začala diktovať jej manželovi na zaslanie požadovaných listín svoju súkromnú mailovú adresu, avšak sa hneď opravila a žiadala zaslať listiny na mail asistentky. Táto námietka zaujatosti bola vyhodnotená ako námietka postupu súdu, a preto nebola predložená nadriadenému súdu. Napriek tomu si vyžiadala stanovisko sudkyne a podpredsedníčky súdu.

13. Postup okresného súdu bol v zásade plynulý. Obratom po postúpení veci z iného súdu bolo čiastočne vyhovené návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia. Priebeh konania bol významne poznačený odročovaním pojednávaní na žiadosť advokáta sťažovateľky a pre prejavy pandémie (karanténa advokáta manžela). V období medzi jednotlivými pojednávaniami nemožno konštatovať dlhodobú či neodôvodnenú nečinnosť. V tejto súvislosti treba zvýrazniť, že vec bola postúpená okresnému súdu v októbri 2019 a nezanedbateľná časť konania prebiehala počas pandémie. Okresný súd napriek tomu vo veci konal a nariadil pojednávanie. Pokiaľ súd odročil pojednávanie, vždy určil ďalší skorý termín tak, aby vyhovoval obom stranám. Predovšetkým počas pandémie bol sťažený postup súdu v prípade, ak strany žiadali o odročenie pojednávaní.

14. Z hľadiska celkovej dĺžky konania treba zvýrazniť, že spis bol dvakrát predložený krajskému súdu. Prvýkrát od júna 2021 do októbra 2021 pre rozhodovanie o odvolaniach proti prvému rozsudku okresného súdu a druhýkrát od marca do apríla 2022 na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu o zrušení neodkladného opatrenia. Tieto okolnosti prispeli k predĺženiu konania a nie je dôvod ich pričítať okresnému súdu. Uznesenie o zrušení neodkladného opatrenia bolo potvrdené a k zrušeniu prvého rozsudku okresného súdu krajský súd pristúpil nie pre procesné pochybenie, ale pre iný právny názor, ktorý nebol schopný (napriek tomu, že bolo vykonané všetko stranami navrhnuté dokazovanie) vyjadriť zmenou prvého rozsudku okresného súdu.

15. K námietke sťažovateľky, že okresný súd nariadil pojednávanie po zrušení prvého rozsudku až po 16 mesiacoch, je potrebné uviesť, že krajský súd zrušil prvý rozsudok okresného súdu uznesením z augusta 2021, no spis mu vrátil až v októbri 2021 a následne okresný súd rozhodoval o návrhu manžela na zrušenie neodkladného opatrenia. Toto rozhodovanie si vyžiadalo nielen doplnenie dôkazov, ale aj predloženie nedôvodného odvolania sťažovateľky krajskému súdu, z ktorého sa spis vrátil v apríli 2022. Okresnému súdu možno vytknúť krátke obdobie nečinnosti po vrátení spisu z krajského súdu, tento ojedinelý pár týždňov trvajúci prieťah však sám osebe nesvedčí o nečinnosti okresného súdu v namietanom konaní.

16. Aj keď celková dĺžka konania na okresnom súde presahujúca tri roky sa javí ako hraničná, nemožno vzhľadom na faktickú zložitosť konania, objektívne prekážky, pandémie či postupy a správanie strán v napadnutom konaní vzhliadnuť neodôvodnenú nečinnosť, nehospodárnosť, neefektívnosť či neprimeranú dĺžku dosahujúcu intenzitu porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Okrem toho po podstatnú časť konania bol účel konania naplnený aj nariadeným neodkladným opatrením, ktorým bol manžel sťažovateľky vykonateľne zaviazaný prispievať na jej výživu, hoc aj v celkom rozvrátenom manželskom a rodičovskom vzťahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu